

dialogi

miesięcznik pedagogiczny

Nr 2(283)
luty 2025
Szczecin
ISSN 2300-9691

Chronimy klimat

„Dialogi”

Miesięcznik Pedagogiczny
e-mail: portal@palac.szczecin.pl

OKŁADKA

[Iwona Sarnicka](#)

WYDAWCA:

Pałac Młodzieży.
Pomorskie Centrum Edukacji
w Szczecinie

REDAKCJA:

Redaktor naczelna: Ewa Karasińska
Redaktor techniczny: Iwona Sarnicka

ADRES:

al. Piastów 7
70-327 Szczecin
tel. 91 422 52 61 wew. 39
Strona internetowa:
[https://pe.szczecin.pl/
chapter_201347.asp](https://pe.szczecin.pl/chapter_201347.asp)

KOLEGIUM REDAKCYJNE:

Paweł Bartnik
Katarzyna Fenczak
Róża Czerniawska-Karcz

*Zastrzegamy sobie prawo
do skracania, opracowań,
redagowania i adiustacji tekstów oraz
zmiany ich tytułów.
Za treść ogłoszeń odpowiedzialności
nie ponosimy.*

Spis treści

Fotorelacja - Półkolonie zimowe 2025	2
Projekty uczniowskie dla klimatu	4
Promocja energetyki odnawialnej poprzez kształcenie zawodowe na kierunku technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	11
Przedszkolaki dla przyszłości	21
Uczniowie wiedzą jak chronić środowisko	23
Polsko-Niemieckie spotkanie dzieci pt. „Zimowe Zabawy Matematyczne” jako model nowoczesnej edukacji przedszkolnej	27
Kultywujemy pamięć o słynnej szczeciniance	33
Krawaty Pana Jarosława	37

fot. Monika Wilczyńska

PROJEKTY UCZNIOWSKIE DLA KLIMATU

Jak zainspirować młodzież do działania?

WPROWADZENIE

Zmiany klimatyczne stanowią jedno z największych wyzwań współczesnego świata. Młodzi ludzie, choć najmniej odpowiedzialni za ich dokonywanie się, najdotkliwiej odczuwają skutki tych przeobrażeń. Dlatego niezwykle ważne jest, aby angażować młodzież w działania na rzecz ochrony klimatu, a doskonałym narzędziem inspirującym młode pokolenie do aktywności i budowania świadomości ekologicznej mogą być projekty uczniowskie.

Młodzież powinna być włączona w problematykę ekologii, ponieważ to właśnie młode pokolenie będzie musiało zmierzyć się z konsekwencjami dzisiejszych decyzji dotyczących środowiska. Jego aktywność i zaangażowanie mogą przynieść realne zmiany w polityce klimatycznej, bo jak zauważył jeden

z młodych aktywistów: „Nasze działania dziś kształtują przyszłość, w której będziemy żyć”.

Edukacja klimatyczna powinna być integralną częścią programu nauczania w szkołach. Projekty uczniowskie, takie jak sadzenie drzew, organizowanie kampanii informacyjnych czy prowadzenie badań nad lokalnymi problemami środowiskowymi, mogą nie tylko zwiększyć świadomość ekologiczną uczniów, ale także wzmocnić ich poczucie odpowiedzialności za przyszłość planety.

W Polsce realizowane są liczne projekty edukacyjne, które angażują młodzież w działania na rzecz klimatu. Przykład stanowi projekt „Klimat dla Młodych” zainicjowany przez UNICEF Polska, który ma na celu edukację i inspirowanie młodzieży do aktywności ekologicznej. Innym przykładem jest inicjatywa „Młodzieżowi Aktywiści Klimatyczni” realizowana przez Fundację Stocznia, która wspiera młodych ludzi w organizowaniu akcji na rzecz ochrony środowiska. Angażowanie młodzieży w projekty klimatyczne przynosi liczne korzyści, ponieważ nie tylko zwiększa jej świadomość ekologiczną, ale także rozwija umiejętności organizacyjne i społeczne. Szkoły i organizacje powinny wspierać takie inicjatywy, aby młodzi ludzie mogli aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz ochrony klimatu.

DLACZEGO MŁODZIEŻ POWINNA BYĆ ZAANGAŻOWANA?

Zmiany klimatyczne mają długoterminowe konsekwencje, które będą najbardziej odczuwalne przez przyszłe pokolenia. Wzrost temperatury, topnienie lodowców, podnoszenie się poziomu mórz i oceanów oraz ekstremalne zjawiska pogodowe to tylko część problemów, z którymi będą musieli się zmierzyć młodzi ludzie. Dlatego tak ważne jest, aby już teraz angażować ich w działania na rzecz ochrony klimatu i lepiej przygotowywać na przyszłość poprzez aktywne jej kształtowanie.

Jednym z najbardziej znanych ruchów klimatycznych prowadzonych przez młodzież jest Fridays for Future zainicjowany przez Gretę Thunberg. Ruch ten zainspirował miliony młodych ludzi na całym świecie do działań klimatycznych oraz domagania się od rządów przyjęcia zdecydowanych postaw na rzecz ochrony środowiska. Innym przykładem jest Extinction Rebellion Youth, który również mobilizuje młodzież do aktywności ekologicznej poprzez organizowanie kampanii informacyjnych. Edukacja klimatyczna ma ogromne znaczenie dla kształtowania świadomości ekologicznej młodzieży. Wprowadzenie do programów nauczania tematów związanych z ochroną środowiska może pomóc uczniom w zrozumieniu przyczyn i skutków zmian klimatycznych oraz uświadomić im, jakie działania mogą podjąć, aby im przeciwdziałać. W tym celu szkoły mogą organizować warsztaty, projekty i wycieczki edukacyjne, które umożliwią uczniom praktyczne

doświadczenie i zrozumienie problemów ekologicznych.

Kluczową rolę w inspirowaniu młodzieży do działania na rzecz klimatu odgrywają nauczyciele i rodzice, którzy mogą wspierać uczniów w realizacji projektów ekologicznych, zachęcać do udziału w akcjach społecznych oraz dostarczać niezbędnych informacji i zasobów. Współpraca między szkołami, rodzicami i lokalnymi organizacjami może znacząco zwiększyć skuteczność działań podejmowanych przez młodzież.

JAK INSPIROWAĆ MŁODZIEŻ DO DZIAŁANIA?

Edukacja klimatyczna powinna być integralną częścią programu nauczania w szkołach. Wprowadzenie tematów związanych z ochroną środowiska do przedmiotów takich jak biologia, geografia czy chemia może pomóc uczniom w zrozumieniu złożoności problemów ekologicznych. Organizowanie warsztatów, debat i projektów badawczych pozwoli uczniom na aktywne zaangażowanie się w tematykę klimatyczną.

Projekty uczniowskie mogą mieć znaczący wpływ na lokalną społeczność. Przykład stanowi projekt „Zielona Szkoła”, w ramach którego uczniowie sadzą drzewa, tworzą ogrody szkolne i organizują kampanie informacyjne na temat ochrony środowiska. Takie inicjatywy nie tylko zwiększają świadomość ekologiczną, ale także integrują społeczność szkolną i lokalną.

W Polsce do aktywności ekologicznej inspirują uczniów:

Projekt „Klimat dla Młodych”

Projekt zainaugurowany przez UNICEF Polska. Ma na celu edukację oraz zachęcanie młodzieży do aktywności ekologicznej. W ramach projektu uczniowie uczestniczą w warsztatach, debatach i akcjach społecznych, które mają na celu zwiększenie świadomości na temat zmian klimatycznych oraz promowanie działań na rzecz ochrony środowiska.

Inicjatywa „Młodzieżowi Aktywiści Klimatyczni”

Inicjatywa podjęta przez Fundację Stocznia. Ma na celu wspieranie młodych ludzi w organizowaniu strajków klimatycznych i innych akcji na rzecz ochrony środowiska. Uczestnicy projektu uczą się, jak skutecznie planować i realizować kampanie społeczne, a także współpracować z mediami i lokalnymi władzami.

Udział młodzieży w projektach klimatycznych ma wiele walorów – nie tylko zwiększa jej świadomość ekologiczną, ale także rozwija umiejętności organizacyjne i społeczne. Szkoły i organizacje powinny wspierać takie inicjatywy. Dzięki nim młodzi ludzie będą mogli aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz ochrony klimatu.

PRZYKŁADY UDANYCH PROJEKTÓW UCZNIOWSKICH

Projekt „GŁ_ (L)ODÓWKA – dzielimy się śniadaniem”

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 162 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego w Łodzi zrealizowali projekt, którego celem było wsparcie potrzebujących uczniów poprzez dzielenie się drugim śniadaniem. Projekt obejmował zakup lodówki oraz stworzenie kącika w szkole, gdzie uczniowie mogli zostawiać jedzenie dla tych kolegów, którzy go potrzebowali. Inicjatywa miała na celu zwiększenie świadomości na temat marnowania żywności oraz promowanie wzajemnej pomocy.

Projekt „GŁ_ (L)ODÓWKA” przyczynił się do zmniejszenia problemu niedożywienia uczniów oraz zwiększył ich wiedzę o konieczności racjonalnego dysponowania żywnością. Dzięki tej inicjatywie uczniowie dowiedzieli się, jak ważne jest dzielenie się z innymi oraz dbanie o środowisko.

Projekt „Eko-Patrol”

Uczniowie jednej z warszawskich szkół podstawowych zorganizowali „Eko-Patrol”, który regularnie sprzątał okoliczne parki i tereny zielone. Projekt nie tylko poprawił estetykę lokalnego otoczenia, ale również zwiększył świadomość ekologiczną uczniów i mieszkańców. Projekt „Eko-Patrol” zaowocował czystszyimi parkami i terenami zielonymi, co pozytywnie wpłynęło na lokalną społeczność. Uczniowie zdobyli praktyczne doświadczenie w zakresie ochrony środowiska oraz nauczyli się współpracy w grupie.

Projekt „Zielona Klasa”

W ramach tej inicjatywy uczniowie jednej z krakowskich szkół założyli szkolny ogród, w którym uprawiali warzywa i zioła. Projekt miał na celu edukację ekologiczną oraz promowanie zdrowego stylu życia. Uczniowie nauczyli się, jak dbać o rośliny i wykorzystywać zebrane plony w szkolnej stołówce.

Projekt „Zielona Klasa” nie tylko wzbogacił szkolną stołówkę o świeże warzywa i zioła, ale również zwiększył zainteresowanie uczniów ekologią i zdrowym odżywianiem. Uczniowie zdobyli cenne umiejętności ogrodnicze oraz nauczyli się, jak ważne jest dbanie o środowisko. Powyższe przykłady pokazują, jak różnorodne i skuteczne mogą być projekty uczniowskie angażujące młodzież w działania na rzecz klimatu i społeczności lokalnej. Doświadczenia szkół i organizacji wskazują, że zaangażowanie młodzieży w projekty klimatyczne przynosi liczne korzyści zarówno dla samych uczniów, jak i społeczności lokalnych oraz globalnych wysiłków na rzecz ochrony środowiska. Korzyści wynikające z angażowania młodzieży w projekty klimatyczne dotyczą aspektów takich jak:

1) Edukacja i świadomość ekologiczna

Uczniowie biorący udział w projektach klimatycznych zdobywają cenną wiedzę na temat ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju oraz skutków zmian klimatycznych.

Praktyczne doświadczenia w postaci zakładania ogrodów szkolnych czy organizowania akcji sprzątnięcia pozwalają lepiej zrozumieć, jak codzienne działania człowieka wpływają na planetę. Dzięki

nim młodzież staje się bardziej świadoma ekologicznie i gotowa do podejmowania w przyszłości odpowiedzialnych decyzji.

2) Rozwój umiejętności społecznych i obywatelskich

Projekty klimatyczne wymagają współpracy, komunikacji i zaangażowania, co sprzyja rozwojowi umiejętności społecznych i obywatelskich uczniów. Praca w grupach, organizowanie wydarzeń i kampanii, a także współpraca z lokalnymi społecznościami uczą młodzież, jak skutecznie działać na rzecz wspólnego dobra. Uczniowie dowiadują się również, jak być liderami i jak inspirować innych do działania.

3) Wzrost poczucia odpowiedzialności

Udział w projektach klimatycznych pomaga młodzieży zrozumieć, że jej działania mają realny wpływ na otaczający świat. Dzięki podejmowanym akcjom uczniowie rozwijają poczucie odpowiedzialności za środowisko i jakość życia przyszłych pokoleń. Widząc efekty swojej aktywności, np. czystsze parki czy zdrowe plony w szkolnym ogrodzie, młodzież zyskuje też motywację do dalszego angażowania się w działania proekologiczne.

4) Promowanie zdrowego stylu życia

Projekty takie jak „Zielona Klasa” promują zdrowy styl życia poprzez edukację na temat zdrowego odżywiania i uprawy własnych warzyw. Uczniowie uczą się, jak dbać o zdrowie i wybierać ekologiczne produkty. Dzięki takim akcjom młodzież dba nie tylko o środowisko, ale również o własne zdrowie i dobre samo-

poczucie.

5) Wzmacnianie więzi społecznych

Projekty uczniowskie angażują często nie tylko samych uczniów, ale również nauczycieli, rodziców i lokalne społeczności. Wspólne działania na rzecz ochrony środowiska wzmacniają więzi społeczne i budują poczucie wspólnoty. W konsekwencji młodzież czuje się związana ze swoją społecznością i bardziej zaangażowana w jej sprawy.

Projekty uczniowskie dla klimatu. Jak zainspirować młodzież do działania?

W zakresie działań proekologicznych rekomendacje dla szkół i organizacji obejmują:

1) Wprowadzenie edukacji klimatycznej do programów nauczania

Szkoły powinny wprowadzać edukację klimatyczną jako integralną część programów nauczania. Lekcje na temat zmian klimatycznych, zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska powinny być prowadzone na różnych etapach edukacji, aby uczniowie już od najmłodszych lat mogli zdobywać wiedzę na ten temat.

2) Wsparcie dla projektów uczniowskich

Szkoły i organizacje powinny aktywnie wspierać inicjatywy uczniowskie, oferując niezbędne zasoby, pomoc finansową i logistyczną. Nauczyciele i rodzice powinni być zaangażowani w projekty i zapewniać młodzieży odpowiednie wsparcie i motywację do działania.

3) Promowanie współpracy z lokalnymi społecznościami

Projekty klimatyczne powinny angażować lokalne społeczności w celu zwiększenia skuteczności i zasięgu działań. Współpraca z lokalnymi organizacjami, firmami i władzami może pomóc w realizacji większych i bardziej ambitnych projektów, które przyniosą korzyści całej społeczności.

4) Organizowanie warsztatów i szkoleń

Szkoły i organizacje powinny regularnie przygotowywać warsztaty i szkolenia na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Dzięki takim działaniom uczniowie będą mieli możliwość zdobywania praktycznych umiejętności i wiedzy potrzebnej do realizacji ich projektów.

5) Tworzenie sieci współpracy między szkołami

Współpraca między szkołami może przynieść wiele korzyści, m.in. takich jak wymiana doświadczeń, wspólne projekty i większe wsparcie dla inicjatyw uczniowskich. Tworzenie sieci współpracy między placówkami edukacyjnymi może pomóc w realizacji większych i bardziej ambitnych projektów klimatycznych.

Długoterminowe korzyści z zaangażowania młodzieży w projekty klimatyczne to:

1. Kształtowanie przyszłych liderów.

Młodzież, która angażuje się w projekty klimatyczne, ma szansę rozwijać umiejętności przywódcze, nieocenione w przyszłości. Uczniowie uczą się, jak zarządzać projektami, motywować innych i podejmować decyzje, co przygotowuje ich do pełnienia ról liderów w różnych dziedzinach życia

społecznego i zawodowego.

2. Budowanie trwałych nawyków proekologicznych

Udział w projektach klimatycznych pomaga młodzieży wykształcić trwałe nawyki proekologiczne, takie jak oszczędzanie wody, segregacja odpadów czy korzystanie z odnawialnych źródeł energii. Nawyki te mogą być przekazywane kolejnym pokoleniom, co przyczynia się do długoterminowej ochrony środowiska.

3. Wzmacnianie innowacyjności i kreatywności

Projekty klimatyczne często wymagają innowacyjnych i kreatywnych przedsięwzięć.

Młodzież, która bierze udział w takich inicjatywach, rozwija swoje umiejętności w zakresie krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów. Dzięki temu uczniowie są lepiej przygotowani do stawiania czoła przyszłym wyzwaniom.

4. Zwiększenie zaangażowania społecznego

Młodzież, która uczestniczy w projektach klimatycznych, często staje się bardziej zaangażowana społecznie. Uczniowie uczą się, jak ważne jest działanie na rzecz wspólnego dobra i jak ich indywidualne wysiłki mogą przyczynić się do pozytywnych zmian w społeczeństwie. Zaangażowanie to może prowadzić w przyszłości do większej aktywności obywatelskiej.

5. Wzrost świadomości globalnej

Projekty klimatyczne często mają wy-

miar globalny, co pomaga młodzieży zrozumieć, że zmiany klimatu są problemem, który dotyczy całego świata. Uczniowie uczą się, jak ich działania mogą wpływać na globalne środowisko i jak ważna jest międzynarodowa współpraca w walce ze zmianami klimatycznymi.

Przykłady długoterminowych inicjatyw:

1) Programy wymiany międzynarodowej Szkoły mogą realizować programy wymiany międzynarodowej, które pozwalają uczniom nawiązywać kontakty z rówieśnikami z innych krajów i wspólnie pracować nad projektami klimatycznymi. Takie inicjatywy mogą zwiększyć świadomość globalną i promować międzynarodową współpracę.

2) Długoterminowe projekty badawcze Uczniowie mogą być zaangażowani w długoterminowe projekty badawcze monitorujące zmiany w lokalnym środowisku, dotyczące np. jakości powietrza, stanu wód czy bioróżnorodności.

Projekty te mogą dostarczyć cennych danych naukowych i przyczynić się do lepszego zrozumienia lokalnych i globalnych problemów ekologicznych.

Projekty uczniowskie dla klimatu. Jak zainspirować młodzież do działania?

3) Tworzenie zielonych przestrzeni miejskich Szkoły mogą współpracować z lokalnymi władzami i organizacjami w celu tworzenia zielonych przestrzeni miejskich, takich jak parki, ogrody społeczne czy ścieżki rowerowe.

Inicjatywy te mogą poprawić jakość życia mieszkańców oraz promować zrów-

noważony rozwój miast.

Angażowanie młodzieży w projekty klimatyczne przynosi liczne korzyści edukacyjne, społeczne i ekologiczne. Dzięki odpowiedniemu wsparciu ze strony szkół i organizacji młodzież może stać się kluczowym elementem w walce ze zmianami klimatycznymi i budowaniu zrównoważonej przyszłości. A zatem warto inwestować w edukację klimatyczną i wspierać inicjatywy uczniowskie, aby młodzież mogła rozwijać swoje umiejętności w dziedzinie ekologii i przyczyniać się do ochrony naszej planety.

ZAKOŃCZENIE

Zaangażowanie młodzieży w projekty klimatyczne jest nie tylko konieczne, ale też i niezwykle wartościowe. Młodzi ludzie mają bowiem ogromny potencjał, by wprowadzać pozytywne zmiany w swoich społecznościach i na całym świecie. Poprzez edukację, wsparcie i inspirację można im pomóc w rozwijaniu umiejętności, które mogą okazać się nieocenione w walce ze zmianami klimatycznymi.

Przykłady udanych projektów uczniowskich pokazują, że młodzież jest gotowa i chętna do działania. Podejmowane przez nią inicjatywy przynoszą realne korzyści zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej. Dzięki realizowanym projektom uczniowie uczą się odpowiedzialności, współpracy i innowacyjności, a to przygotowuje ich do stawiania czoła przyszłym wyzwaniom.

Wnioski z analizy projektów uczniowskich wskazują na potrzebę dalszego wspierania młodzieży w jej działaniach na rzecz klimatu. Szkoły, organizacje i społeczności lokalne powinny współpracować w tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi inicjatyw proekologicznych. Inwestowanie w edukację klimatyczną i wspieranie projektów uczniowskich to inwestycja w naszą wspólną przyszłość.

Należy więc stwierdzić, że młodzież jest kluczowym uczestnikiem walki ze zmianami klimatycznymi. Jej zaangażowanie, kreatywność i determinacja mogą przyczynić się do budowania zrównoważonej i lepszej przyszłości dla nas wszystkich. Wspierajmy zatem działania młodych i inspirujmy ich do dalszych działań na rzecz ochrony naszej planety!

**Opracowano na podstawie artykułu
Roberta Zawadzkiego
dla Ośrodka Edukacji Rozwoju**

Promocja energetyki odnawialnej

poprzez kształcenie zawodowe na kierunku technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej

Na początku należy postawić kilka pytań: Czym jest energetyka odnawialna? Dlaczego warto promować rozwój tej dziedziny? W jaki sposób realizujemy promocję OZE (skrót od Odnawialne Źródła Energii) w kształceniu zawodowym? Odpowiedzi na pytania można poszukać omawiając przykład kształcenia zawodowego na kierunku technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej w Technikum Kształtowania Środowiska przy Zespole Szkół Nr 2 im. Władysława Orkana w Szczecinie. Czym jest energetyka odnawialna? Energetyka odnawialna, w prostych słowach, to są systemy, instalacje i sieci do pozyskiwania energii cieplnej i elektrycznej z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii. W tym celu korzystamy z energii

słońca, dzięki której można pozyskać energię cieplną za pomocą instalacji solarnych z kolektorami słonecznymi albo energię elektryczną przy użyciu paneli fotowoltaicznych. Drugi rodzaj energii odnawialnej to energia wiatru, która dzięki siłowniom wiatrowym o dużo większych mocach (od 2 do 16 MW jednej) niż panele fotowoltaiczne (do 10 kW w instalacjach przydomowych) jest w stanie wyprodukować znaczne ilości energii elektrycznej. Tym bardziej, że warunki wietrzne w województwie zachodniopomorskim sprzyjają rozwojowi tego kierunku. A wkrótce doczekamy się pierwszych siłowni wiatrowych na Morzu Bałtyckim. Kolejnym

systemem, który z każdym rokiem zyskuje na zainteresowaniu, są pompy ciepła, czyli urządzenia pozyskujące ciepło z dolnego źródła (wody, powietrza lub gleby) i przekazujące je do górnego źródła, czyli podgrzania ciepłej wody użytkowej lub ogrzania mieszkania (ogrzewanie podłogowe). Co prawda, nieco jeszcze za wysoka cena systemu z pompą ciepła, hamuje rozwój tego kierunku, ale coraz częściej w nowym budownictwie sięga się po tego typu rozwiązania, tym bardziej, że na rynku dostępne są też rewersyjne pompy ciepła, które w okresie letnim doskonale sprawdzają się jako klimatyzatory. Prawdopodobnie dobrane parametry i rodzaj pomp ciepła oraz współpraca z modułami fotowoltaicznymi to jedno z najatrakcyjniejszych rozwiązań dla indywidualnego klienta (możliwość dofinansowania z programów Mój prąd, Moje ciepło, Czyste powietrze, Ciepłe mieszkanie). Do systemów energetyki odnawialnej zaliczymy także instalacje z kotłami na biomasę (oprócz drewna mogą być to pelet ze słomy lub zrębki), dzięki którym pozyskujemy również energię cieplną. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej prowadzi program „Czyste powietrze”, który ma zachęcić do wymiany „tradycyjnych kopciuchów” na kotły niskoemisyjne (wytworzące mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych). Na końcu należy też wspomnieć o energetyce wodnej, w tym śródlądowej i mor-

skiej, dzięki której również możemy pozyskiwać znaczne ilości energii elektrycznej, szczególnie jako zabezpieczenie dla 'blackout' u i szczytowych zapotrzebowania mocy.

Zalety i wady odnawialnych źródeł energii

Wszystkie te systemy łączy ze sobą wspólna cecha, mianowicie, energia pozyskiwana jest ze źródeł, które się odnawiają. Źródła energii odnawialnej uważa się potencjalnie za bezpłatne (za słońce i wiatr nie płacimy), efekty ich zastosowania do wytworzenia energii nie przynoszą zanieczyszczeń dla środowiska. W niektórych przypadkach można prowadzić dyskusje na temat wpływu na ekosystem, szczególnie przy energetyce wodnej (migracja ryb, naruszenie biorównowagi w wodach śródlądowych) i wiatrowej (zagrożenie dla ptaków, hałas, infradźwięki). Ale jeśli weźmiemy pod uwagę wpływ zanieczyszczeń produkowanych przy spalaniu paliw konwencjonalnych (pyły PM5, PM10, tlenki siarki, dioksyny i inne) na zdrowie społeczeństwa i różnego rodzaju skutki ekonomiczne bądź społeczne to bilans zysków i strat w ostatecznym rozrachunku wyjdzie na korzyść odnawialnych źródeł energii. Wadą tych systemów są wyższe koszty inwestycyjne, jednak, szybki rozwój technologii i dążenie do coraz bardziej sprawnych systemów, wymuszają konkurencję, której skutkiem są obniżające się z roku na rok koszty inwestycji.

Dbajmy o czyste powietrze

Nie napawa nas dumą fakt, że Polska jest w niechlubnej czołówce państw Europy o najgorszej jakości powietrza. Szczególnie w okresie grzewczym (indywidualne paleniska rusztowe) odnotowuje się przekroczone normy, czyli dopuszczalne wartości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w powietrzu. A w efekcie niskich temperatur możemy zaobserwować smog, który jeszcze potęguje niekorzystny wpływ na zdrowie osób oddychających takim powietrzem. Lista chorób i dolegliwości, spowodowanych złą jakością powietrza, jest dość długa, poczynając od bólu głowy i podrażnień śluzówki, poprzez stany zapalne, nieżyty górnych dróg oddechowych, alergię do chorób nowotworowych i zgonów. W efekcie długofalowym dolegliwości te i choroby składają się na spadek odporności ludzi, mniejszą wydajność w pracy i życiu codziennym. Jak obliczono straty ekonomiczne wywołane poprzez to można przyrównać do potrójnego kosztu „programu 500+”. Zanieczyszczone powietrze wpływa także na rośliny, w tym warzywa, które spożywamy, czy też na zwierzęta. Między innymi dlatego warto zamieniać tradycyjne rozwiązania do pozyskiwania ciepła i prądu na rozwiązania z zakresu energetyki odnawialnej.

Kierunek „OZE” ma już 13 lat

Technikum Kształtowania Środowiska przy Zespole Szkół Nr 2 im. Władysława Orkana w Szczecinie od 2012 roku

kształci w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej. Obecnie, wg podstawy programowej 2019, kształcimy w technikum 5-letnim, a zawód został zaszeregowany do branży elektroenergetycznej (poprzednio branża budowlana). Młodzież zdobywa wiedzę i umiejętności w zakresie dwóch kwalifikacji: „ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej” oraz „ELE.11. Eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej”. Kształcenie zawodowe w obu kwalifikacjach kończy się egzaminem zawodowym, który składa się również z dwóch części: teoretycznej (pisemnej – testu) oraz praktycznej (wykonanie fragmentu instalacji lub praca z dokumentacją). Możemy się pochwalić, że od sześciu lat w pierwszej kwalifikacji mamy stu procentową zdawalność. W trakcie kształcenia zawodowego uczniowie mogą rozwinąć swoje umiejętności manualne i techniczne (część praktyczna montażu i obsługi urządzeń) oraz matematyczne, fizyczne (obliczenia, charakterystyka procesów zachodzących w urządzeniach energetyki odnawialnej), ale także umiejętność posługiwania się językiem obcym (projekty unijne). Do nauki zawodu potrzebni są nauczyciele zarówno teoretycy jak i praktycy, specjalizujący się w dość szerokiej dziedzinie. Z jednej strony należy uczniów przygotować z teoretycznych podstaw dotyczących technologii, procesów i parametrów pracy

podczas wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej a z drugiej strony praktycznych umiejętności montowania instalacji hydraulicznych i elektrycznych, w tym diagnostyki uszkodzeń, napraw, konserwacji i przeglądów technicznych systemów energetyki odnawialnej.

Współpraca branżowa

W dzisiejszej rzeczywistości dofinansowania szkolnictwa zawodowego, kształcenie nie byłoby możliwe, gdyby nie wsparcie techniczne firm branżowych. Organizujemy warsztaty, szkolenia i praktyki z udziałem specjalistów i przyszłych pracodawców. Prowadziliśmy program „Akademia Młodego Instalatora Kospel”, w ramach którego specjaliści szkolili młodzież z systemów grzewczych firmy Kospel. Część z nich, ze względu na pandemię, udało się przeprowadzić w systemie on-line. Podobne warsztaty, w przeciągu kilku ostatnich lat, przeprowadziliśmy we współpracy z firmami: Animex, Galmet, Reflex, Tweetop, Termet, KK Wind Solutions, Geberit, LM Wind Power. W ostatnich latach ze szkoleniami branżowymi chętnie przyjeżdżają do szkoły specjaliści z Vestas, Kludi, Grohe i Rothenberger. Z kilkoma firmami, m.in. Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police”, Animex Foods O/Szczecin, Cold Tech, Magnuss, Calesco współpracowaliśmy w ramach utworzonej przy szkole Rady Przedsiębiorców w ramach projektu RPO 8.6 nt. „Podniesienie jakości kształcenia

dostosowanego do wymogów współczesnego rynku pracy w Zespole Szkół Nr 2 im. Władysława Orkana w Szczecinie poprzez wdrożenie kompleksowego programu wsparcia”. Bardzo cenimy sobie współpracę z lokalnymi pracodawcami, którzy przyjmują naszych uczniów do praktycznej nauki zawodu, często proponując im także pracę po zakończeniu nauki. Zainteresowanie instalatorami z zakresu systemów energetyki odnawialnej jest bardzo duże, co świadczy o rozwijającym się rynku pracy. Zespół Szkół Nr 2 w Szczecinie ma podpisany patronat Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie i z Politechniką Morską w Szczecinie, dzięki którym możemy umawiać się na ćwiczenia laboratoryjne na różne wydziały. W zakresie systemów z pompami ciepła cenimy współpracę z Wydziałem Techniki Morskiej i Transportu, natomiast w zakresie produkcji biopaliw, spalania biomasy i biogazu, systemów fotowoltaicznych współpracujemy z Wydziałem Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. W latach 2020 - 2022, we współpracy z Katedrą Ogrzewnictwa, Wentylacji i Ciepłownictwa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, bierzemy udział w projekcie „Energia + Technologia = Szkoła + Zawód. Technologie energii odnawialnej w szkołach = dla wykwalifikowanych pracowników przyszłości.”, który jest finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównym celem projektu było

wdrażanie treści związanych z systemami energetyki odnawialnej do programu nauczania w szkołach ponadpodstawowych i tym samym motywowanie uczniów do podejmowania kariery w zawodach technicznych (STEM - Science, Technology, Engineering and Mathematics (tłum. Nauka, Technologia, Inżynieria i Matematyka)). Realizacja projektów daje nam możliwość zaangażowania młodzieży w zajęcia pozalekcyjne, które rozszerzają zakres materiału z podstawy programowej.

Rozwój uczniów na kierunku OZE

Absolwenci naszej szkoły mieli okazję zrealizować swoje plany, sprawdzić swoje umiejętności i pogłębić znajomość zagadnień energetyki odnawialnej w czterech zakończonych projektach. „Zielona energia w szkołach” (2014-2016) to projekt dla młodzieży (45 uczestników) realizowany w dwóch edycjach, dzięki któremu młodzież mogła pracować na zestawach edukacyjnych firmy Horizon. Uczniowie sami przeprowadzali doświadczenia i pokazy, sporządzali sprawozdania i analizy pracy urzędzeń. „Postaw na słońce” (2014-2015) to roczny projekt w ramach I Ogólnopolskiego Konkursu Ekologicznego, który zakończył się pełnym sukcesem, gdyż 10-osobowa grupa uczniów pod moją opieką, uplasowała się ostatecznie na pierwszym miejscu w Polsce. Młodzież zrealizowała 48 zadań dodatkowych, związanych z projek-

tami instalacji fotowoltaicznej dla szkoły i pięciu domów jednorodzinnych oraz aktywną kampanią informacyjną nt. OZE, która zakończyła się z pełnym sukcesem w postaci konferencji lokalnej „Zarabiaj na słońcu”. Uczniowie kierunku technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej dwukrotnie wyjeżdżali też na 4-tygodniowe praktyki zawodowe do Irlandii w ramach projektu „Podniesienie kwalifikacji zawodowych szansą na sukces zawodowy” (2015-2018). Była to okazja do poznania europejskich metod pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Uczniowie m.in. odwiedzili zakłady produkcyjne oraz proekologiczne instalacje oczyszczające wodę i powietrze, a przy okazji udoskonalali umiejętność posługiwania się językiem angielskim. Jeśli chodzi o język niemiecki, to młodzież mogła się sprawdzić z umiejętności posługiwania się nim w ramach projektu „Biblio-BoXX w Partnerstwie Odra” (2016-2018). Głównym celem projektu było zamontowanie instalacji fotowoltaicznej i elektrycznej w starej budce telefonicznej. We współpracy z dwiema szkołami z Berlina oraz jedną szkołą z Wrocławia udało przekształcić się starą (odpadową) budkę telefoniczną w wędrującą wzdłuż Odry mobilną biblioteczką, w której książki wypożyczają się na zasadzie bookcrossingu (inaczej uwolnij książkę, czyli weź, przeczytaj i podaj ją dalej). W Szczecinie obiekt ten przebywał kilka miesięcy, w dwóch miejscach, przy naszej szkole i na dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich w Szcze-

cinie i cieszył się dużym zainteresowaniem. 24h na dobę każdy mieszkaniec mógł przyjść przynieść swoje książki i wziąć do przeczytania inne. Przy okazji udało się w szkole przeprowadzić cztery konkursy szkolne promujące czytelnictwo. Obecnie mogą Państwo odwiedzić tą specyficzną biblioteczkę mobilną w Poznaniu (poprzednie miejsca Berlin, Szczecin, Łobez, Wrocław, Gorlitz). Od 2019 roku uczniowie uczestniczą też w projektach edukacyjnych realizowanych za pomocą międzynarodowej platformy eTwinning (ESEP – European School Education Platform). W naszej szkole mamy dwie koordynatorki, które aktywnie angażują grupy uczniów do realizacji zadań z użyciem metod technologii cyfrowej. Pani Anna Czerwik – nauczyciel języka angielskiego koordynowała projektami m.in.: 1. ECO for life, 2. Plants=Life. Pani Agnieszka Raducka – nauczyciel przedmiotów zawodowych i koordynator programu Erasmus+ VET zrealizowała m.in.: Eco-Friendly innovative classes, 2. Green energy saves the world, 3. Getting to know a mathematician from my country. Łącznie współpracowaliśmy z ok. 55 szkołami z 12 krajów. Poruszana tematyka z zakresu ochrony środowiska, ekologii, odnawialnych źródeł energii przeplata się w tych projektach w sposób elastyczny. Dzięki temu uczniowie mogą porównywać, analizować i zapamiętywać najistotniejsze kwestie charakterystycznych dla innych społeczności i krajów.

Projekty zawodowe typu Design Thinking i Erasmus+ VET

Od roku szkolnego 2021/2022 roku współpracujemy z organizacją Ocean Winds i Przemysłową Akademią Rozwoju z Częstochowy. Wynikiem współpracy są szkolenia branżowe dla naszych uczniów w ramach programu edukacyjnego "Kariera z wiatrem". Obecnie realizujemy drugą edycję tego dwuletniego szkolenia, które polega zarówno na wykładach, jak i warsztatach typu Design Thinking, ale także na wizytach i szkoleniach u przedsiębiorców z zakresu siłowni wiatrowych. Program szkoleniowy wzbogaca podstawę programową, umożliwia rozwój zawodowy uczniów, pozwala poznać wiele praktycznych aspektów powstawania morskich farm wiatrowych oraz łańcuch dostaw komponentów. Efekty zajęć pozalekcyjnych były widoczne w czerwcu 2024 r. podczas konkursu organizowanego przez Politechnikę Morską w Szczecinie nt. morskich siłowni wiatrowych, kiedy to dwóch uczestników tego projektu edukacyjnego awansowało do ścisłego dziesięcioosobowego finału konkursu, a Tomasz Jankowski został laureatem II miejsca (Rafał Wypyski zajął V miejsce).

Dzięki wielkiemu zaangażowaniu nauczycielki zawodu z sukcesem został napisany wniosek aplikacyjny, umożliwiający zdobycie Akredytacji Erasmus+ VET (Szkolenie i kształcenie zawodowe) na lata 2021-2027. W maju 2023 i na przełomie marca/kwietnia 2024 zrealizowaliśmy dwie mobilności w Hiszpanii, współpra-

cując z partnerem Euromind (siedziba Ubeda). Czterotygodniowe zagraniczne praktyki zawodowe w pierwszym roku odbyły się w Sewilli, a w drugim - w Maladze. W ich wyniku łącznie 34 uczniów wraz z 6 opiekunami (wymiana opiekunów po 2 tygodniach w drugiej mobilności), zrealizowało cele związane z pozyskaniem nowych doświadczeń i umiejętności zawodowych, z pogłębieniem wiedzy o kulturze i historii rejonu Andaluzji, z polepszeniem umiejętności posługiwania się językami obcymi, a także zdobyciem kompetencji miękkich m.in.: wzrost pewności siebie, otwartość na różnice kulturowe, tolerancja na odmienności czy radzenie sobie ze stresem i rozłąką z bliskimi. W tym roku szkolnym realizujemy mobilność we Włoszech, na Sycylii, współpracując z Eproject-Consult z Barcellony Pozzo di Gotto. Tym razem 16 uczniów pod opieką 2 nauczycieli wyjedzie na czterotygodniową mobilność współfinansowaną ze środków Unii Europejskiej. Uczniowie kierunku technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej będą realizować praktykę zawodową u małych przedsiębiorców montujących i konserwujących instalacje solarne, fotowoltaiczne czy też z rewersyjnymi pompami ciepła. Liczymy na nowe wrażenia i doświadczenia z wykonywania takiego rodzaju prac budowlanych w rejonie o ciepłym klimacie z instalacjami opartymi głównie o źródło słońca.

Sukcesy uczniów kierunku OZE

Kto promuje nasz kierunek OZE? Oczywiście, że nasi uczniowie. Po pierwsze poprzez pozytywne wyniki na egzaminie zawodowym, a po drugie poprzez udział i sukcesy w licznych konkursach. Nasi uczniowie chętnie chwalią się zdobytą wiedzą, nie tylko podczas realizacji wcześniej wymienionych projektów, ale także biorąc udział w ogólnopolskich konkursach o tematyce energii odnawialnej. Najnowszy sukces to awans Rafała Wypyskiego do konkursu międzynarodowego EuroSkills Herning 2025 w Danii w dziedzinie instalacji grzewczych i sanitarnych. Uczeń wykazał szereg umiejętności praktycznych z zakresu montażu instalacji ciepłej wody użytkowej czy centralnego ogrzewania różnymi technikami łączenia rur miedzianych i z tworzyw sztucznych podczas krajowych eliminacji WorldSkills Poland, które odbyły się w październiku w Warszawie. W roku 2024 dwoje naszych uczniów: Klaudia Stenclik (jedyna dziewczyna wśród laureatów) i Rafał Wypyski - uzyskało tytuł laureata w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Wiedzy o Elektrotechnice i Energetyce Edu-Elektra, a w roku 2023 Ernest Bany zajął III miejsce w tym konkursie. Poprzedni rok szkolny był pasmem sukcesów, gdyż I miejsce w konkursie "Technik OZE wszystko może" zajęli Rafał Wypyski i Mikołaj Guz, a wspomniany wcześniej Tomasz Jankowski zajął II miejsce w konkursie o morskich elektrowniach wiatrowych organizowanym przez Politechnikę Morską w Szczecinie. Dla

nauczycieli to powód do dumy, wielka radość i satysfakcja z wykonywanej pracy i zaangażowania w rozwój uczniów. Bardzo budujący jest fakt, że dość systematycznie nasi uczniowie odnoszą sukcesy w konkursach o randze ogólnopolskiej. Dumni jesteśmy też z uczniów, którzy zajęli pierwsze miejsca w IV Ogólnopolskim Konkursie Wiedzy o Energetyce Odnawialnej (Sieradz 2019 r.), w IX Krajowym Konkursie Energetycznym im. Prof. Jacka Malko pod hasłem „Wszystko zależy od energii!” (Jaworze 2017 r.), w I Ogólnopolskim Konkursie Ekologicznym „Postaw na słońce” (Warszawa 2015 r.). Zdobyliśmy też I nagrodę w 11. Internationale Konferenz für nachhaltige Regionalentwicklung durch Nutzung erneuerbarer Energien (wolne tłum. 11 Międzynarodowa konferencja zrównoważonego rozwoju regionu poprzez zastosowanie odnawialnych energii) - Wietow, 09.10.2017 r. za projekt „BiblioBoXX Partnerstwa Odra w Szczecinie”.

Co oferujemy uczniom szkół podstawowych?

Nauczyciele przedmiotów zawodowych często organizują warsztaty zawodowe, które mają przybliżyć potencjalnym przyszłym naszym uczniom, tematykę kierunku oraz zaprezentować przykładowe ćwiczenia wykonywane podczas nauki zawodu. W tym roku przypada (jubileuszowa) dziesiąta edycja Wojewódzkiego Konkursu „Mistrz OZE”, który zainicjowała Pani Agnieszka Raducka.

Wspólnie z Panią Elżbietą Lesińską, obie nauczycielki wprowadzają młodzież w świat energetyki odnawialnej. W czasie pandemii, udało się przeprowadzić też Ogólnopolski Konkurs „Energia a Środowisko”. Adresatami obu konkursów są uczniowie klas 7 i 8 szkół podstawowych. Oba konkursy składają się z dwóch etapów: pracy graficznej nadsyłanej pocztą (plakat, komiks, animacja w Scratchu) oraz etapu pisemnego, który sprawdza wiedzę i umiejętności z zakresu ochrony środowiska i energetyki odnawialnej. Cele konkursów to promocja zawodu technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, ochrony środowiska i ogólnie OZE, rozpowszechnianie wiedzy nt. energetyki odnawialnej i działań proekologicznych oraz sprawdzenie umiejętności graficznych, kreatywności i pomysłowości uczniów. Przy realizacji konkursów współpracujemy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Kuratorium Oświaty w Szczecinie, Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym w Szczecinie, Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego oraz firmami branżowymi, dzięki którym zapewniamy jakość konkursu na odpowiednim poziomie oraz atrakcyjne nagrody rzeczowe. Patronem Merytorycznym konkursu „Mistrz OZE” jest firma Qborg - Twój Instalator, która finansuje nagrody dla laureatów szkolnego konkursu „Najlepszy w zawodzie”.

Od maja ruszy kolejny nabór uczniów do technikum. Zachęcamy do kształcenia się w konkretnym zawodzie. Dla niezdecydowanych proponujemy właśnie zawód technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej w Zespole Szkół Nr 2 (dla osób spoza Szczecina oferujemy internat z 80 miejsc w przyszkolnym, nowo wyremontowanym budynku). Za tym kierunkiem przemawiają zalety korzystania z odnawialnych źródeł energii, aspekty proekologiczne ochraniające środowisko, a także intensywnie rozwijający się rynek pracy. Czy ten zawód ma przyszłość? – Tak. Budynki i mieszkańcy potrzebują systemów wytwarzających ciepło do ogrzewania oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz systemów wytwarzających energię elektryczną do oświetlania tych budynków i zasilania różnego rodzaju urządzeń na prąd. A od energii elektrycznej, jesteśmy wręcz „uzależnieni” i w razie blackout’ u bylibyśmy bezsilni. Nasza przyszłość jest w rękach młodych ludzi. Wierzymy, że wybiorą właściwą drogę rozwoju zawodowego.

dr inż. Agnieszka Raducka - absolwentka kierunku ochrony środowiska na Wydziale Technologii i Inżynierii Chemicznej Politechniki Szczecińskiej (obecnie ZUT w Szczecinie), w 2012 uzyskała tytuł dr inż. w dziedzinie inżynierii chemicznej na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie. Od 2012 roku nauczyciel przedmiotów zawodowych w ZS Nr 2 w Szczecinie na kierunku technik urządzeń i syste-

mów energetyki odnawialnej. Koordynator projektów unijnych i organizator konkursów: Wojewódzki Konkurs „Mistrz OZE”, Ogólnopolski Konkurs „Energia a Środowisko”. Opiekun laureatów ogólnopolskich konkursów tematycznych w zakresie energetyki odnawialnej. Szkolny koordynator programu Erasmus+ VET i projektów eTwinning. Laureatka wyróżniania Kapituły Nagrody Zielonego Feniksa za „zastugi we wspieraniu i upowszechnianiu idei ekoenergetyki”. Zdobywca tytułu „Zawodowca Roku 2022” w branży energetyka odnawialna i Nagrody MEiN „Nauczyciel Pasjonata”.

Przedszkolaki dla przyszłości

Pragniemy przybliżyć temat ochrony klimatu i działań z nim związanych. Przedszkole Publiczne Nr 5 „Magnolia” bierze aktywny udział w projektach i inicjatywach, które uczą dzieci jak dbać o środowisko i dlaczego ochrona przyrody jest tak istotna. Przedszkolaki z ciekawością i zaangażowaniem realizują zadania projektowe, które wzbogacają ich wiedzę i inspirują innych do działania.

Edukacja ekologiczna powinna zaczynać się już

od najmłodszych lat dlatego też, nasze przedszkole kładzie ogromne nacisk na kształtowanie postaw proekologicznych. W placówce organizowane są liczne wyjścia i wycieczki do parków oraz lasów. Podczas spacerów zwracamy uwagę na różnorakie, ważne aspekty ekologiczne. Szacunek do zieleni - dzieci uczą się, że rośliny są domem dla wielu zwierząt i odgrywają ważną

rolę w ekosystemie. Przedszkolaki dbają również o porządek w naturze poprzez wspólne zbieranie śmieci. Cisza i spokój – tak uczymy naszych wychowanków, że hałas przeszkadza mieszkańcom lasów i parków, a my dzięki temu możemy usłyszeć naturalne dźwięki przyrody.

W naszej placówce realizujemy projekty zewnątrzprzedszkolne oraz wewnątrzprzedszkolne m.in. „Magnoliaki to zdrowe dzieciaki”- który promuje zdrowy styl życia w zgodzie z naturą.

Kwiecień, będący miesiącem obchodów Dnia Ziemi to doskonała okazja, by przypomnieć dzieciom jak ważne jest dbanie o klimat. Założeniem głównym na ten miesiąc jest hasło „Z ekologią za pan brat”, które łączy edukację z praktycznym działaniem. Nauczyciele przekazują dzieciom zasady segregacji odpadów, oraz oszczędzania wody czy energii. Ponadto, jak

co roku, uczestniczymy w Światowym Dniu Sprzątania Ziemi i w pełnym ekwipunku wychodzimy na pobliskie ulice.

W tym roku szkolnym zaprosiliśmy na warsztaty pszczelarskie inicjatorów akcji „Pszczoły nasi mali przyjaciele”. Wiemy bowiem, że pszczoły odgrywają bardzo ważną rolę w przyrodzie. Dlatego nasze przedszkolaki w trakcie zajęć dowiedzą się, jak pszczoły wpływają na nasze życie, i co można zrobić aby im pomóc. Dzieci zapoznają się z rekwizytami i narzędziami prosto z pasieki, oraz w bezpieczny sposób przyjrzą się pracy pszczół. Powyższe działania uwieńczone zostaną udziałem w proekologicznej akcji „Sadzimy dla pszczół”, która powiązana jest z naszą coroczną akcją „Przedszkole w kwiatkach”. To piękna akcja, podczas której sadzimy cebulki kwiatowe. Celem jest zwiększenie liczby miododajnych roślin w przestrzeni miejskiej. Na terenie naszej placówki, w ogrodzie, zamontowane zostały również hotele dla owadów, które dają im możliwość budowy gniazd oraz schronienia. Przedszkolaki z przyjemnością obserwują zachodzące w nich zmiany. Wszystkie te działania uczą nas, jak dbać o naszą planetę w codziennym życiu oraz jakie ma to ogromne znaczenie dla przyszłości.

**Joanna Karpińska,
nauczyciel wychowania przedszkolnego**

Uczniowie wiedzą jak chronić środowisko

Kwestia ochrony środowiska staje się aktualnie coraz bardziej palącym tematem. Właśnie dlatego m.in. nauczyciele pełnią kluczową rolę w kształtowaniu świadomości ekologicznej młodego pokolenia. Moja praca, zarówno w klasie, jak i poza nią, ma na celu nie tylko przekazywanie wiedzy, ale także angażowanie uczniów w aktywne działania na rzecz poprawy klimatu.

Nauka przy stacji meteorologicznej

Jednym z pierwszych kroków w kierunku podnoszenia świadomości ekologicznej uczniów jest wprowadzenie ich do tematyki zmian klimatycznych i ich wpływu na naszą codzienność. W ramach lekcji prowadzonych przy stacji meteorologicznej uczniowie mogą na bieżąco monitorować zmiany zachodzące w atmosferze. Dzięki temu poznają nie tylko teorię, ale także uczą się praktycznego wykorzystania narzędzi do zbierania danych meteorologicznych. Obserwując zmiany pogody, młodzi ludzie zyskują świadomość, jak istotne jest dbanie o środowisko i jak działalność człowieka wpływa na globalny klimat.

Zanieczyszczenie powietrza – edukacja i odpowiedzialność

Ważnym elementem mojej pracy jest także nauka o zanieczyszczeniu powietrza. Każdego dnia uczniowie spotykają się z problemem smogu, zwłaszcza w miastach, gdzie jakość powietrza pozostawia wiele do życzenia. Podczas lekcji uczniowie poznają przyczyny i skutki zanieczyszczeń powietrza, a także dowiadują się, jakie działania możemy podjąć, aby jakość powietrza poprawić. Omawiamy m.in. wpływ spalin samochodowych, emisji z pieców węglowych czy przemysłowych na zdrowie ludzi i stan środowiska. Dzięki takim zajęciom uczniowie zyskują szerszą perspektywę i zaczynają dostrzegać globalny charakter szkodliwego działania człowieka.

Czujnik zanieczyszczenia powietrza – informowanie i angażowanie społeczności

3 lata temu nasza szkoła przystąpiła do konkursu zorganizowanego przez Edukacyjną Sieć Antysmogową i wygrała czujnik zanieczyszczenia powietrza. Dzięki czujnikowi na bieżąco monitorujemy poziom zanieczyszczeń w okolicy. To urządzenie pozwala nam nie tylko śledzić jakość powietrza, ale także angażować całą społeczność szkolną i okolicznych mieszkańców w działania mające na celu poprawę tego stanu. Czujniki dostarczają nam cennych informacji, które są wykorzystywane w pracy dydaktycznej oraz w organizacji akcji promujących zdrowe nawyki, takie jak ograniczanie spalania węgla czy korzystanie z transportu publicznego. Również podczas zebrań szkolnych informuję rodziców o przyczy-

nach i skutkach zanieczyszczenia powietrza.

Koło Ekologiczne – uczniowie aktywnie działają na rzecz ochrony środowiska

W szkole prowadzę Koło Ekologiczne, w którym uczniowie mają okazję nie tylko zdobywać wiedzę teoretyczną, ale także aktywnie angażować się w działania na rzecz ochrony środowiska. Koło Ekologiczne to przestrzeń do organizowania różnorodnych akcji, takich jak sprzątnięcie terenu wokół szkoły, tworzenie ogrodów szkolnych, czy organizowanie kampanii informacyjnych o ochronie klimatu. Dzięki takim inicjatywom uczniowie nie tylko uczą się odpowiedzialności za środowisko, ale również rozumieją, jak ważna jest ich codzienna postawa w walce o lepszą przyszłość planety.

Dzień Ziemi – edukacja przez działanie

Dzień Ziemi to jeden z najważniejszych dni w kalendarzu naszej szkoły, który każdego roku obchodzimy w sposób wyjątkowy. Zamiast tradycyjnych zajęć lekcyjnych, cała społeczność szkolna wyjeżdża, aby w praktyce poznać naszą planetę i dowiedzieć się, jak możemy ją chronić. Tego dnia uczniowie mają okazję uczestniczyć w różnych edukacyjnych wycieczkach, które nie tylko poszerzają ich wiedzę, ale także angażują w aktywne działania na rzecz ochrony środowiska. Nasze wyjazdy obejmują wizyty w miejscach, które w sposób bezpośredni odno-

szą się do tematyki ekologii i ochrony środowiska. Uczniowie odwiedzając Muzeum Geologiczne poznają historię naszej planety oraz procesy geologiczne, które kształtowały jej obecny wygląd. Kolejnym celem wyjazdu jest rzeka Płonia, organizację akcji sprzątnięcia jej brzegów. Tego dnia uczniowie uczą się, jak ważne jest dbanie o nasze naturalne zasoby wodne i jakie konsekwencje niesie za sobą zanieczyszczanie rzek i jezior. Jednym z wyjątkowych miejsc, które odwiedzamy, jest m.in. Muzeum Filary w Stargardzie, Centrum Edukacji Leśnej Szmaragd, w którym uczniowie zgłębiają wiedzę na temat leśnych ekosystemów.

Zajęcia o owadach i budowa domku dla pszczół

Jako wychowawca klasy, w ramach godzin wychowawczych, przeprowadziłem specjalne zajęcia dotyczące roli owadów, a w szczególności pszczół, w utrzymaniu równowagi ekologicznej na naszej planecie. Uczniowie dowiedzieli się, jak ważne są pszczoły dla zapylania roślin, a tym samym dla zapewnienia bioróżnorodności i produkcji żywności. Zajęcia te miały na celu uświadomienie uczniom, jak wielkie zagrożenie dla ekosystemu stanowi wyginięcie tych owadów oraz jakie działania możemy podjąć, aby je chronić. Aby przekuć tę wiedzę na praktyczne działanie, wspólnie z uczniami wybudowaliśmy domek dla owadów. Był to niezwykle

wartościowy projekt, który nie tylko wzbogacił przestrzeń naszej szkoły, ale również pokazał uczniom, jak w prosty sposób możemy wspierać lokalną faunę. Domek dla owadów to miejsce, które zapewnia schronienie dla pszczoł, motyli i innych pożytecznych owadów, a jego budowa stanowiła doskonałą okazję do pracy zespołowej i rozwijania kreatywności.

Współpraca z Radą Rodziców

Jako nauczyciel podjąłem współpracę z Radą Rodziców w celu stworzenia ogródka warzywnego oraz ogrodu przyszkolnego. Celem tej inicjatywy jest nie tylko rozwój edukacyjny uczniów, którzy będą mieli okazję poznać tajniki uprawy roślin, ale także poprawa estetyki otoczenia szkoły. Wspólnie dążymy do stworzenia przestrzeni, która będzie służyć zarówno celom edukacyjnym, jak i rekreacyjnym, integrując całą społeczność szkolną.

Udział w programie „Aktywni Błękitni”

Program „Aktywni Błękitni” to inicjatywa mająca na celu promowanie aktywności fizycznej oraz edukację ekologiczną, szczególnie w kontekście ochrony wód i środowiska wodnego. Uczestnicy programu są zachęceni do podejmowania działań związanych z aktywnością na świeżym powietrzu, sprzątania akwenów czy organizowania wydarzeń promujących dbanie o czystość rzek, jezior i mórz, a także uświadamianie roli wody w przyrodzie i życiu codziennym. Uczniowie są również motywowani przeze mnie do uczestnictwa w kon-

kursach organizowanych w ramach tego programu.

Elektrośmieci zawierają szkodliwe substancje, takie jak ołów, rtęć czy kadm, które mogą przedostać się do gleby i wód, powodując poważne zanieczyszczenie. Prawidłowe zbieranie i przetwarzanie tych odpadów pomaga zmniejszyć negatywny wpływ na środowisko, zapobiegając emisji toksycznych substancji do atmosfery i wód gruntowych. Warto dbać o odpowiednią segregację elektrośmieci, by przyczynić się do ochrony natury oraz ograniczenia zanieczyszczeń wynikających z nieodpowiedzialnego wyrzucania ich gdzie popadnie. Dodatkowo firma, która odbiera ze szkoły elektrośmieci, przyznaje nam punkty, za które możemy zakupić pomoce dydaktyczne.

Podsumowanie

Działania, które podejmujemy w szkole w celu poprawy klimatu, są odpowiedzią na rosnącą świadomość ekologiczną i potrzebę zaangażowania młodego pokolenia w ochronę środowiska. Dzięki nauce przy stacji meteorologicznej, edukacji na temat zanieczyszczenia powietrza, informowaniu o czujnikach jakości powietrza i prowadzeniu Koła Ekologicznego uczniowie mają szansę nie tylko zrozumieć zagrożenia związane z degradacją środowiska, ale także aktywnie uczestniczyć w działaniach chroniących ekosystem. To właśnie takie inicjatywy budują fundamenty dla przyszłości, w której młodsze pokolenia będą odpowiedzialne za klimat i środowisko naturalne.

Szymon Woroniuk - nauczyciel geografii i przyrody w Szkole Podstawowej Nr 13 im. Orłąt Lwowskich w Szczecinie. Absolwent Uniwersytetu Szczecińskiego. Jako nauczyciel, stara się inspirować swoich uczniów do odkrywania świata z perspektywy nauk przyrodniczych, rozwijając w nich szacunek do natury oraz poczucie odpowiedzialności za naszą planetę. W wolnym czasie podróżuje wraz z rodziną, zgłębiając wiedzę o różnych regionach Polski i świata.

„Edukacja jest najpotężniejszym narzędziem, które możesz wykorzystać, aby zmienić świat.”

– Nelson Mandela

Przedszkole Publiczne Nr 72

Polsko-Niemieckie spotkanie dzieci pt. „Zimowe Zabawy Matematyczne” jako model nowoczesnej edukacji przedszkolnej

W dobie rosnącej potrzeby integracji międzynarodowej oraz nauczania języków obcych w sposób naturalny i angażujący, projekty takie jak „Zimowe Zabawy Matematyczne” stanowią przykład innowacyjnego podejścia do edukacji przedszkolnej nasze przedszkole, we współpracy z niemieckim przedszkolem KITA Randow-Spatzen z Löcknitz, zrealizowało wyjątkowe przedsięwzięcie edukacyjne, które łączyło elementy matematyki, języka niemieckiego oraz aktywności fizycznej w formie zabawy. Wydarzenie zostało dofinansowane ze środków Funduszu Małych Projektów (FMP) Euroregionu Pomerania i miało na celu rozwijanie kompetencji matematycznych dzieci oraz wzmacnianie ich umiejętności komunikacyjnych w języku polskim i niemieckim.

Edukacja przez zabawę – klucz do efektywnego nauczania

Program wydarzenia obejmował szereg interaktywnych aktywności, które sprzyjały integracji dzieci i rozwijaniu ich kompetencji poznawczych. Spotkanie rozpoczęło się od powitania dzieci tańcem i inscenizacją do piosenki pt.: „Witajcie w Naszej Bajce”. Następnie odbyły się zabawy integracyjne, takie jak „Powitanka” czy „Hula hop w kole”, które w naturalny sposób pozwalały dzieciom nawiązywać relacje i przełamywać bariery językowe. Kolejnym punktem programu było wyjście do teatru na spektakl o tematyce zimowej pt.: „Pompon”, który wprowadził dzieci w magiczny klimat zimy oraz pobudził ich wyobraźnię. Kolejne etapy spotkania koncentrowały się na wprowadzeniu do zagadnień matematycznych poprzez kodowanie i logiczne zagadki.

Aktywności i ich wartości edukacyjne

1. Zakodowane słowo „Winter”

Dzieci miały za zadanie odkryć zakodowane słowo „Winter”, przyporządkowując litery do symboli zimowych. Ćwiczenie to rozwijało logiczne myślenie, umiejętność rozpoznawania wzorców oraz wzbogacało słownictwo w języku niemieckim i polskim.

2. Wyprawa do Krainy Wiecznej Zimy. Kodowanie z robotem Zosią

Dzieci brały udział w zabawach z robotem Zosią, podczas których programowały jego ruchy i rozwiązywały zagadki związane z tropami arktycznych zwierząt. Uczyły się rozpoznawania śladów zwierząt i łączyły je z odpowiednimi obrazkami. Rozwijały logiczne myślenie, umiejętności matematyczne i wzbogacały wiedzę przyrodniczą. Kolejnym etapem była zabawa w „Arktycznych przyjaciół”, podczas której dzieci samodzielnie programowały trasę Zosi, pomagając jej zebrać różne zwierzęta z bieguna północnego. Dodatkowo dzieci przeliczały zwierzęta w dwóch językach i klasyfikowały według środowiska ich życia.

3. Matematyczne zabawy muzyczno-ruchowe

Na tej stacji dzieci uczestniczyły w różnych aktywnościach rozwijających poczucie rytmu, umiejętność liczenia i koncentrację uwagi. W „Tańcu śnieżynek” dzieci poruszały się w rytm utworu pt.: „Zima” Antonio Vivaldiego, naśladowały wirujące płatki śniegu, co poprawiało ich koordynację ruchową i poczucie rytmu. W zabawie „Słyszę – gram” przedszkolaki uczyły się wychwytywać powtarzające się motywy rytmiczne w muzyce i odtwarzały je na instrumentach muzycznych. Dodatkowo dzieci ćwiczyły koncentrację uwagi oraz przeliczały w języku niemieckim. W zabawie pt.: „Odszukaj parę” dzieci dopasowywały cyfry do śnieżynek z odpowiednią liczbą kropek.

Wszystkie aktywności podejmowane na tej stacji miały na celu wzbogacenie umiejętności muzycznych, matematycznych oraz rozwój motoryki dużej i małej. Ponadto angażowały dzieci pod względem fizycznym i intelektualnym.

4. Stacja plastyczna – Bałwan ze styropianowych kul

Dzieci brały udział w kreatywnych zajęciach plastycznych, tworząc bałwana według wzoru ze styropianowych kul. W trakcie pracy nauczyciel wprowadzał pojęcia geometryczne w obu językach. Po wykonaniu bałwanka, dzieci przyklejały go do drewnianych

podkładek, które ozdabiały watą imitującą śnieg. Zabawa wspierała również rozwój manualny i kreatywność przedszkolaków.

5. Warsztaty cukiernicze

Dzieci wzięły udział w twórczych zajęciach cukierniczych. Dekorowały Muffinki w taki sposób, aby powstał z nich zimowy bałwan. W trakcie tych zajęć, dzieci uczyły się liczenia elementów ozdobnych, zliczając pianki, śnieżynki i inne dekoracje, a także ćwiczyły nazywanie kolorów po polsku i niemiecku. Zajęcia te nie tylko rozwijały umiejętności społeczne, gdyż dzieci współpracowały w grupie, ale także wspierały rozwój motoryki małej, poprzez precyzyjne układanie elementów na Muffinkach. Dodatkowo zajęcia wpływały na percepcję sensoryczną. Angażowały dzieci w rozpoznawanie kształtów, tekstur oraz zapachów. Pracy dzieci towarzyszyła radosna i edukacyjna atmosfera.

6. Zabawy gimnastyczne

Dzieci uczestniczyły w zabawach ruchowych związanych z tematyką zimową. Celem tych zabaw było wspieranie rozwoju sprawności fizycznej oraz umiejętności społecznych uczestników. W „Zakodowanej gimnastyce” dzieci reagowały na kolorowe kartki i wykonywały zimowe ćwiczenia, w „rzucie śnieżką” skakały przez linię trzymając papierową kulę, a po dotarciu do mety rzucały nią do celu. W „Wyścigach ze

śnieżkami” dzieci przechodziły slalom trzymając łyżkę ze śnieżną kulą, co rozwijało ich precyzję, równowagę i umiejętność koncentracji. Dzieci doskonaliły swoje umiejętności motoryczne, a także uczyły się współpracy w grupie, ucząc się rywalizacji w duchu fair play. Aktywności te wzmacniały koncentrację, wymuszały prawidłowe reakcje na zmiany i precyzyjne wykonywanie zadań, co miało pozytywny wpływ na rozwój ich zdolności poznawczych i fizycznych. Zajęcia odbywały się w kontekście dwujęzyczności. Dzieci mogły równocześnie ćwiczyć język polski i niemiecki, nazywając kolory, aktywności oraz elementy zabaw, co wspierało rozwój językowy i wzbogacało ich słownictwo.

Metody CLIL i immersja językowa – skuteczność nauki języka niemieckiego

Jednym z kluczowych aspektów projektu było wykorzystanie metody CLIL (Content and Language Integrated Learning) oraz immersji językowej, co pozwoliło na naturalne przyswajanie języka niemieckiego przez polskie dzieci i języka polskiego przez dzieci niemieckie.

Wszystkie aktywności były prowadzone w sposób dwujęzyczny, co umożliwiło dzieciom osłuchanie się z językiem obcym i jego praktyczne zastosowanie w codziennych sytuacjach. Zadania matematyczne, ruchowe i artystyczne były pretekstem do nauki słownictwa i fraz związanych z tematyką zimową, co sprawiło, że język obcy był przyswajany w sposób intuicyjny i atrakcyjny.

Współpraca międzynarodowa – wartość dla dzieci i placówek edukacyjnych

Projekt ten nie tylko wzbogacił doświadczenia dzieci, ale także przyczynił się do rozwoju współpracy transgranicznej pomiędzy placówkami edukacyjnymi. Wspólna realizacja zajęć umożliwiła wymianę dobrych praktyk pedagogicznych oraz stworzenie fundamentów do kolejnych wspólnych inicjatyw, takich jak zawody sportowe, warsztaty artystyczne czy wspólne wycieczki edukacyjne. Ponadto, poprzez kontakt z rówieśnikami z innego kraju, dzieci miały okazję do rozwijania umiejętności komunikacyjnych, pracy zespołowej oraz

otwartości na inne kultury. Tego rodzaju inicjatywy pomagają przełamywać stereotypy i budować pozytywne relacje już od najmłodszych lat, co w przyszłości może zaowocować chęcią kontynuowania nauki języka sąsiada oraz większą otwartością na międzynarodową współpracę.

Efekty edukacyjne i wpływ na rozwój dzieci

Dzięki zastosowaniu różnorodnych metod i narzędzi dydaktycznych dzieci nie tylko rozwijały umiejętności matematyczne, ale również kształtowały zdolności manualne, koordynację ruchową oraz umiejętność logicznego myślenia. Warsztaty plastyczne i cukiernicze wzbogaciły ich doświadczenia sensoryczne, a zajęcia muzyczno-ruchowe wpłynęły na rozwój rytmiki i świadomości ciała.

Dodatkowym rezultatem projektu było opracowanie zestawu materiałów edukacyjnych, takich jak gry, zagadki i ćwiczenia matematyczne, które mogą być wykorzystywane przez nauczycieli w przyszłości. Stworzenie takich zasobów w języku polskim i niemieckim umożliwi dalsze doskonalenie umiejętności językowych i matematycznych u dzieci oraz stanowi cenne wsparcie dla kadry pedagogicznej.

Podsumowanie

Polsko-niemieckie spotkanie „Zimowe Zabawy Matematyczne” to doskonały przykład nowoczesnej edukacji przedszkolnej, która łączy naukę z zabawą oraz promuje dwujęzyczność i współpracę międzynarodową. Dzięki zastosowaniu metody CLIL i immersji językowej dzieci miały możliwość rozwijania kompetencji językowych w naturalnym środowisku komunikacyjnym. Projekt ten stanowi doskonały przykład, jak w przemyślany sposób wprowadzać język obcy do codziennej edukacji, tworząc jednocześnie przestrzeń do budowania międzynarodowych przyjaźni i kształtowania otwartych postaw już od najmłodszych lat.

mgr Klaudia Dmochowska

nauczyciel wychowania przedszkolnego

dr Emil Słowicki

nauczyciel języka niemieckiego

KULTYWUJEMY PAMIĘĆ O SŁYNNIEJ SZCZECINIANCE

Historia dłuższej znajomości

- Uczyłem się Heleny. Poznawałem ją tak samo, jak poznawałem tych, którzy ją znali – opowiada biograf artystki, Rafał Podraza, przywołując wspomnienie pracy nad pierwszym wydaniem książki Helena Majdaniec. Jutro będzie dobry dzień. Do jej napisania namówił go sekretarz naukowa szczecińskiej Książnicy Pomorskiej, Cecylia Judek, którą Podraza nazywa oficjalnie „matką chrzestną wspomnień o słynnej szczeciniance”.

W 2025 roku mija 12 lat od wydania wspomnianej publikacji i upływają 23 lata od śmierci artystki nazywanej królową twista, czy najpiękniejszymi oczami Lazurowego Wybrzeża.

Poznawałem kogoś bardzo ciekawego, kolorowego...

Często porównuje się czytanie książek, do poznawania ludzi. Jedni patrzą tylko na okładkę i wyrabiają sobie zdanie, inni czytają wstęp, ale na szczęście są też tacy, którzy odnajdują czas, by przeczytać jeden rozdział, drugi, a nawet wszystkie... Pisarz również poznaje swojego bohatera poprzez jedną rozmowę, drugą i kolejne... poprzez studiowanie źródeł. Jaka okazała się być Helena Majdaniec przy bliższym poznaniu?

- Poznawałem jej wybory, losy, karierę i sytuacje życiowe. A jako że lubię postaci intrygujące, kolorowe, to przy-

padła mi do gustu. Helena była wielowymiarowa. Lubię, jak ktoś nie ma łatwej historii. A Helena miała ją ciekawą, momentami wręcz spektakularną – mówi Rafał Podraza podczas rozmowy przy kubku gorącej herbaty w kuchni. Pomieszczenie to kojarzy się z ciepłem, długimi rozmowami o tym, co było, jest i będzie...

Po tym, jak w 2013 roku ukazało się pierwsze wydanie książki Helena Majdaniec. Jutro będzie dobry dzień, zaczęły się do Rafała Podrazy zgłaszać kolejne osoby, które również znały i pamiętały piosenkarkę. Dzięki temu dwa lata później, nakładem Wydawnictwa W.A.B., ukazało się drugie, poszerzone wydanie książki.

W 2022 roku na antenie Polskiego Radia Szczecin prezentowany był również audiobook, który powstał we współpracy z aktorką szczecińskiego Teatru Współczesnego, Krystyną Maksymowicz oraz redaktorką Polskiego Radia Szczecin, autorką filmów dokumentalnych, Małgorzatą Frymus. Warto wspomnieć, że w rolę Heleny Majdaniec wspomniana aktorka wcieliła się nie po raz pierwszy.

W czasie pandemii koronawirusa, gdy Rafał Podraza był zmuszony, jak większość z nas, pozostać w swoich czterech ścianach, powstał tekst słuchowski radiowego Cyrograf. Historia z życia Heleny Majdaniec. Biograf artystki wziął tym razem na warsztat wydarzenie, które w znaczny sposób wpłynęło na karierę piosenkarki.

Królowa twista nigdy nie chciała mieszać się do polityki, więc nie przyjęła złożonej jej przez francuskie służby wywiadowcze propozycji, by informować o tym, co dzieje się w Polsce. Z kolei Polacy zaproponowali odwrotny układ... Słuchowisko zostało zrealizowane w studiu szczecińskiej Akademii Sztuki. Krystynie Maksymowicz partnerował aktor związany z Teatrem Współczesnym w Szczecinie, Arkadiusz Buszko. Całość wyreżyserował Paweł Niczewski, a udźwiękowił Paweł Rozmarynowski. Premiera miała zaś miejsce w Teatrze Polskiego Radia.

W 2021 roku nakładem Oficyny R ukazał się album opracowany przez Rafała Podrazę pod tytułem *Mój Paryż. Śladami Heleny Majdaniec*. Album uzupełniła płyta z sześcioma francuskimi utworami artystki, które niegdyś nagrała dla francuskiego Domu Płyty Philips. Spośród setek fotografii, do publikacji, autor wybrał pięćdziesiąt pięć.

Jak się okazało, kiedy w 2013 roku pracował nad pierwszą książką o Helenie Majdaniec, dzięki uprzejmości jej bratanicy, Małgorzaty Majdaniec, miał dostęp do zgromadzonych w kilkunastu pudłach zdjęć, plakatów, folderów i zapisków piosenkarki. Natrafił wtedy na niepublikowaną sesję zdjęciową z 1970 roku. Jak pisze we wstępie do albumu (...) Wówczas obiecałem sobie, że przyjdzie czas, kiedy pokaże je światu. Dziś w przededniu osiemdziesiątych urodzin artystki, a wkrótce także dwudziestej rocznicy śmierci, spełniam obietnicę. (...)

Wrócimy jeszcze na chwilę do roku 2022, kiedy mija dwadzieścia lat od śmierci Heleny, Podraza za namową dyrektora Szczecińskiej Agencji Artystycznej, Anny Lemańczyk wydaje książkę *Królowa twista. 20 wspomnień o Helenie Majdaniec*. Artystkę wspominają szczecinianie, mieszkańcy miasta, z którym była tak bardzo związana. Pojawiają się również dwa niepublikowane do tej pory obrazy pamięci: Wojstawa Babińskiego i Heleny Kwiatkowskiej.

Helena Majdaniec (...) Nigdy nie narzekała, choć dobrze wiem, sporo się o tym mówiło w domu, że jej prywatne życie dalekie było od ideału. Osiągnęła sukces, ale kosztem własnego szczęścia. Ogólnie była bardzo lubiana. Dla każdego, nawet obcego, znalazła czas. (...) – to fragment wspomnienia jej siostrzeńca, który z pewnością miał wiele racji, jak wynika z obrazu pamięci Heleny Kwiatkowskiej, dziennikarka po raz pierwszy spotkała królową twista we Francji. Dojrzała ją w tłumie. Mimo że panie się nie znały wcześniej, Helena Majdaniec zaprosiła Helenę Kwiatkowską i jej przyjaciela na kolację, jak tylko usłyszała że są ze Szczecina.

Piosenkarkę znajdziemy także w książkach Rafała Podrazy, których tytuł nie sygnalizuje na pierwszy rzut oka jej obecności. Jednak gdy sobie przypomnimy, kto śpiewał utwór *Zakochani są wśród nas*, to z pewnością będziemy wiedzieli, że możemy jej szukać w książce *Wieczór nad rzeką zdarzeń*. Janusz Kondratowicz w rozmowie z Rafałem Podrazą, która ukazała się w 2016 roku nakładem

Oficyny R. Artystka śpiewała także utwór Nie otworzę drzwi nikomu, a oba z wymienionych napisał właśnie Kondratowicz.

Przeglądając półkę z książkami, które napisał i wydał Rafał Podraza, możemy znaleźć kolejne dwie, w których odnajdziemy obecność królowej twista: 13 historii ukrytych w piosenkach. Kondratowicz i Szlagiery sentymentalne. Mało osób wie, że piosenka Za nami miłość dotykała jej osobistych przeżyć, stąd była dla artystki bardzo ważna. Niestety, ze względów politycznych nie mogła nagrać płyty z piosenkami ze znanych filmów, do których polskie teksty napisał przywołany już Janusz Kondratowicz, jak czytamy w Szlagierach. Ten konkretny utwór, który miał być na tej płycie, trafił do Bogdany Zagórskiej.

Pamięć o słynnej szczeciniance - Gdy ukazała się pierwsza książka o Helenie Majdaniec, nastąpiło istne szaleństwo. Wszyscy pokochali Helenę – opowiada Rafał Podraza. – To było bardzo fajne, bo pisząc książkę, o to mi właśnie chodziło. Na terenie całej Polski odbyło się wiele spotkań, na które przychodziło sporo ludzi. Można śmiało powiedzieć, że miał miejsce istny boom na Helenę! Jej twarz znów zaczęła się pojawiać w gazetach, mówiono o niej w radiu, w telewizji, grano jej piosenki. Taki wielki come back. Bardzo mnie ciekawiło, w jakim kierunku to zainteresowanie pójdzie... Właśnie wtedy narodził się też pomysł na pomnik Heleny Majdaniec i z wielkim zainteresowaniem przyglądałem się rozwojowi tej

inicjatywy.

Jak możemy przeczytać w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, Pomnik Heleny Majdaniec został odsłonięty 30 lipca 2022 r. w obrębie górnego tarasu teatru Letniego im. Heleny Majdaniec przy ul. Juliana Fałata w Szczecinie. Powstanie pomnika jest związane z upamiętnieniem dwudziestej rocznicy śmierci artystki. (...) Autorką rzeźby na cokole z kamienia i brązu jest Dorota Dziekiewicz-Pilich. Posąg przedstawia postać Heleny Majdaniec z mikrofonem w ręku. Fundatorką i inicjatorką pomnika jest bratanica Heleny, Małgorzata Majdaniec. Tamtemu wydarzeniu towarzyszyła wystawa poświęcona piosenkarce oraz spotkanie z Rafałem Podrazą.

Sam pomnik wywołał ożywioną dyskusję nie tylko w przestrzeni internetowej, w której uczestniczyli zarówno jego zwolennicy, jak i przeciwnicy. Krytycznie na jego temat wypowiadała się, między innymi, radna Edyta Łongiewska-Wijas, której post opublikowany na facebooku w sposób wyczerpujący cytował portal wszczecinie.pl. Czytając dalej przywołany tekst redaktora Michała Kaczmarka, poznamy komentarze autora bestsellerowego Sedinum, Leszka Hermana, czy posłanki Lewicy, Małgorzaty Prokop-Paczkowskiej.

- Dziwiło mnie, że miasto, które tak dużo mówi o Helenie, prócz tego, że dało plac pod pomnik, nic więcej nie zrobiło – komentuje lekko złośliwie sprawę biograf artystki, Rafał Podraza. – Oczywiście, jakie to polskie, natychmiast

znalazło się również wielu „specjalistów” od pomników, którzy dzielili się swoją wizją zapominając, kto jest fundatorem pomnika, a fundatorem była Małgorzata Majdaniec, która miała swoją wizję upamiętnienia ciotki i... miała do tego prawo. Uważam, że należy się jej ogromny ukłon, że zdecydowała się na taki gest. Cieszę się, że pomnik powstał – dodaje.

Inną inicjatywą szczecińską, dzięki której ożywała pamięć o Helenie Majdaniec, był ogólnopolski Konkurs Wokalny „Zjazd Młodych Gwiazd” zainicjowany i organizowany przez Rafała Podrazę wraz ze Szczecińską Agencją Artystyczną.

Młodzi wykonawcy walczyli o Nagrodę im. Heleny Majdaniec. Podczas pierwszego ZMG młodzież wykonywała piosenki Kasi Sobczyk, Karin Stanek i Heleny Majdaniec, drugi poświęcony był Irenie Jarockiej, trzeci dziewczynom Rocka, czwarty – utworom Janusza Kondratowicza, a w piątym poznaliśmy lepiej repertuar właśnie „królowej twista”. Podczas ostatniej, szóstej edycji w roku 2022, koncert finałowy przeniół się z Ogrodu Różanego do Teatru Letniego im. Heleny Majdaniec.

Królowa twista ma też swoją gwiazdę w szczecińskiej Alei Gwiazd Big-Beatu, a także w opolskiej Alei Gwiazd, co – jak przyznaje biograf artystki – wymagało wiele zachodu.

- Mam wrażenie, że dzisiaj, z piosenek big-bitowych najbardziej rozpoznawalna jest Helena – zauważa Podraza
- Dużo dobrego się stało dzięki książce Jutro będzie dobry dzień. Niewątpliwie

ta publikacja była dla mnie pewnego rodzaju sprawdzianem, czy potrafię pisać nie tylko o Kossakach i... okazało się, że potrafię.

W środowisku Kossakologów Rafał Podraza jest nazywany panem od Kossaków, jednak poznałam go jako biografę Majdaniec, stąd w następnej kolejności chętnie sięgnęłam inne jego książki.

Było warto.

Za kuchennym oknem pada śnieg, ale przenieśmy się na chwilę do pewnego ciepłego, majowego popołudnia, kiedy Podraza razem z Różą Czerniawską-Karcz rozmawiali o artystce i książce Helena Majdaniec. Jutro będzie dobry dzień, było to podczas XIII Spotkań Organizacji Pozarządowych Pod Platanami. Jeszcze wtedy wydarzenie odbywało się na Jasnych Błoniach, a nie w ogrodzie INKU Inkubatora Sektorów Kreatywnych. W tamtym czasie można było nie tylko, ciesząc się wiosennym słońcem, posłuchać rozmowy, zadać pytania, ale wziąć także udział w minikonkursie o Helenie Majdaniec.

Wspomnienia wspomnieniami, a teraz czas wrócić do teraźniejszości. Jakie plany na przyszłość?

- Planuję na przyszłość... Teraz powalczymy o Rok Heleny Majdaniec w Szczecinie – śmieje się Podraza. - Uważam, że czas znów przypomnieć artystkę rodzinnemu miastu. Przyszły rok jest znakomitym momentem – 85 urodziny!

Edyta Rauhut

Książka polonisty

KRAWATY PANA JAROSŁAWA

Dla admiratorów twórczości Jarosława Iwaszkiewicza ta niepozorna książka jest ucztą duchową. Ja w każdym razie się delectowałam. Wydawać by się mogło, że o tym znanym literacie napisano o powiedziano już wszystko. A jednak... Książka to zapis minionej epoki widzianej oczami bliskich Pana Jarosława. Mówią o nim przybrany syn – Wiesław Kępiński, córka – Maria oraz gospodyni w Stawisku – Zofia Dziecioł. Swoje wrażenia snują krytycy i pisarze współcześni. Ten wielogłos wspiera również korespondencja m.in. z kompozytorem Zygmuntem Mycielskim, z osobistym sekretarzem Szymonem Piotrowskim. Jest też jedyny zachowany list Stefana Kisielewskiego- najpierw druha, później ostrego adwersarza. Jednak najciekawszym zabiegiem jest przywołanie pamięci, którą niosą...przedmioty codziennego użytku – kałamarz, grzebień, buty, które nosił Pan Jarosław, szyte na miarę eleganckie garnitury, które powstawały z materiałów przywożonych z zagranicznych eskapad. A gust i smak miał wyjątkowe – o czym mówi w rozmowie z Autorką córka literata – Maria. Te przedmioty nabierają teraz, po latach innego wymiaru. Są nośnikami pamięci tak jak np. rozliczne krawaty, o których gosposia pani Zofia Dziecioł mówi,

że zawsze były zaplamione jedzeniem (oj, lubił Pan Jarosław zupy pomidorowe z kluseczkami domowej roboty, rosoly, pieczone, wódeczki i inne, bo był po prostu smakoszem!). Ten rytm biesiadowania przy stole – rozmów znanych ludzi, którzy bywali w Stawisku (szczególnie podczas wojny, gdy dom Anny i Jarosława przyjmował wszystkich, którzy potrzebowali pomocy) przywołuje ta książka. Jakim był człowiekiem Jarosław Iwaszkiewicz, jakiej muzyki słuchał chętnie, co jadł, do kogo pisał listy pełne emocji, czasem nostalgii?

Warto sięgnąć po tę książkę, jest zapisem codzienności wielkiego pisarza. Jest także przedsmakiem nowej książki Anny Król „Rzeczy....”, pogłębionej analizy tego co zostało (przedmioty) po Iwaszkiewiczu, wszak Muzeum w Stawisku kryje nadal wiele ciekawostek. Zamierzam sięgnąć po nią z zaciekawieniem. Może znów czegoś nowego dowiem się o Panu Jarosławie?

„Spotkać Iwaszkiewicza. Nie-biografia”
pod redakcją Anny Król,
Oficyna Wydawnicza Wilk&Król,
Warszawa 2015

fot. Monika Wilczyńska